

Lausunto Vaasan hallinto-oikeudelle maa-aines- ja ympäristölupaa koskevasta valituksesta

Yhdyskuntalautakunta 11.11.2025 § 178

709/11.01.00/2023

Valmistelija ympäristötarkastaja Stina Tiittala, ympäristöpäällikkö Elina Laukkanen ja yleiskaavoittaja Antero Korttesmaa

Asia

Vaasan hallinto-oikeus pyytää Lempäälän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa maa-aines- ja ympäristölupapäätöstä (VIRLTK 23.4.2025 § 18) koskevasta valituksesta 14.11.2025 mennessä. Määräajasta johtuen pöytäkirja tarkistetaan asian osalta kokouksessa.

Maa-aines- ja ympäristölupapäätös

Viranomaislautakunta on hylännyt päätöksellään (antopäivä 29.4.2025) Destia Oy:n maa-aines- ja ympäristölupahakemuksen kalliokiviaineksen ottamiseen, kallion louhintaan ja murskaamiseen sekä rakentamisessa syntyneen louheen vastaanottoon ja murskaukseen. Lupahakemus koskee kiinteistöä "Metsä-Pietilä" 418-439-3-6, Lempäälän kunnassa, Koipitaipaleentien päässä.

Maa-aines- ja ympäristölupapäätöstä koskeva valitus

Destia Oy on valittanut päätöksestä Vaasan hallinto-oikeudelle. Asiaa koskeva valitus on kokonaisuutena liitteenä.

Ehdotus lausunnoksi

Ympäristönsuojeluviranomainen viittaa lausuntonaan kokonaisuutena valituksenalaisen lupapäätöksen ja sen perusteluihin.

Kaavatilanne ja luvan voimassaoloaika

Destia Oy:n valituksessa on tuotu esille, että valituksenalaisessa lupapäätöksessä on jätetty huomioimatta, että lupaa on haettu lainvoimaiset maa- ja ympäristöluvat omaavalle kiviainesalueelle, lähes samalle lupa-ajalle, jolle tällä hetkellä on voimassa maa-aines- ja ympäristölupa samaan toimintaan. Lisäksi valituksessa tuodaan esille, että viranomainen ei ole tehnyt lupaharkintaa objektiivisesti hakemuksessa esitettyyn perustuen.

Lempäälän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei yhdy tähän hakijan näkemykseen. Lupapäätöksen perusteluissa on tarkasteltu lupien voimassaoloaikoja ja toiminnan toteutumista niiden puitteissa. Tarkastelua ei ole tehty oletuksiin vaan hakijan hakemuksessa esittämiin tietoihin (mm. kokonaisottomäärä, maksimivuosituotantomäärä) sekä kohteessa toteutuneisiin ottomääriin perustuen. Hakijan esittämä ottosuunnitelma ja haettu maksimituotantomäärä eivät tarkastelun perusteella tue sitä, että, toiminta saataisiin toteutettua haetun voimassaoloajan 31.12.2030 puitteissa. Voimassa olevien lupien ja haetun toiminnan vaikutuksissa on ajallista eroa mm. strategisen osayleiskaavan tavoitteiden toteuttamisen näkökulmasta. Maa-ainesluvan mukaisen kalliokiviaineksen ottotoiminnan päättyessä louhintaan (porausta, räjäytykset) liittyvät vaikutukset mm. melun osalta päättyvät.

Ympäristöjaoston vuonna 2016 toiminnalle myöntämien maa-aines- ja ympäristölupahakemusten käsittelyn aikana toiminnan sijaintipaikkaa koskeva kaavatilanne oli erilainen verrattuna nykyisin voimassa olevaan

kaavatilanteeseen. Kaavatilanteen muuttumista edelliseen lupahakemuksen käsittelyyn nähden on tarkasteltu annetussa lupapäätöksessä. Lupahakemuksen käsittelyssä noudatetaan aina tapauskohtaista harkintaa, johon vaikuttaa mm. lupahakemuksen käsittelyn aikana kulloinkin voimassa oleva kaavatilanne.

Valituksen useissa kohdissa perustellaan, että kaavojen tavoitevuosi on vasta vuonna 2040 ja ottotoiminta on loppunut jo ennen tavoitevuotta. Valituksessa esitetyt väitteet kaavojen tulkintavirheistä perustuvat suurelta osin näihin väärinkäsityksiin. Kaavan määräykset sitovat viranomaisia ja ohjaavat maankäyttöä heti, kun kaava on saanut lainvoiman, riippumatta siitä, onko tavoitevuosi saavutettu. Maakuntakaava ja yleiskaava ohjaavat asemakaavoitusta, maankäytön suunnittelua ja lupamenettelyä. Kaavan vastainen rakentaminen tai muu toiminta ei ole sallittua ilman kaavan muuttamista tai poikkeamispäätöstä. Tavoitevuosi ei ole kaavan voimassaolon takaraja, vaan suunnittelun horisontti. Tavoitevuosi viittaa suunnittelun aikajänteeseen, johon kaavan ratkaisut tähtäävät. Esimerkiksi Lempäälän strateginen yleiskaava on laadittu tavoitevuoteen 2040 asti. Tämä ei tarkoita, että kaava olisi voimassa vain siihen asti, vaan että sen maankäyttöratkaisut on mitoitettu ja ennakoitu kyseisen vuoden väestö-, liikenne- ja palvelutarpeiden (hiljaisuudentarve) mukaan. Kaava pysyy voimassa, kunnes se kumotaan tai korvataan uudella.

Kun otetaan huomioon maa-aines- ja ympäristönsuojelulain mukaiset luvan myöntämisen edellytykset (YSL § 12 ja MAL § 3) sillä seikalla, että Destia Oy:lla on kyseiselle alueelle voimassa olevat maa-aines- ja ympäristöluvat, ei ole vaikutusta valituksenalaisen lupapäätöksen harkinnan kannalta. Maa-aines- ja ympäristölupahakemuksesta annetuissa maankäyttöä koskevissa lausunnoissa on katsottu, että toiminta on ristiriidassa mm. voimassa olevan oikeusvaikutteisen yleiskaavan määräysten kanssa, ja siten ottamistoiminta tulee saattaa kohteessa päätökseen ja alue jälkihoitaa voimassa olevien lupien voimassa olon puitteissa. Haetun toiminnan on katsottu vaikeuttavan alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Haetun toimintapaikan sijoittuessa oikeusvaikutteisen strategisen yleiskaavan luonnonrauhan ydinalueelle sekä hiljaiselle alueelle voidaan alueen katsoa olevan erityisen herkkä melulle, luonnonrauhaa ja hiljaisuutta painottavien strategisen yleiskaavan määräysten perusteella. Kalliokiviaineksen ottotoiminnasta aiheutuvan porauksen, räjäytysten, rikotuksen, murskauksen sekä kuljetusliikenteen aiheuttaman melun vuoksi toiminta ei ole sopeutettavissa oikeusvaikutteisen strategisen yleiskaavan ja maakuntakaavan osoittamaan nykyiseen käyttötarkoitukseen ja aluetta koskeviin kaavamääräyksiin.

Maankäytön suunnittelun tilanne

Valituksen mukaan Lempäälän viranomaislautakunnan päätöksessä todettu yleiskaavan toteutumisen vaikeutuminen on ristiriidassa sen kanssa, että Lempäälässä ei ole vireillä eikä suunnitteilla mitään maankäytön suunnitteluprosessia Lempäälän koillisosan maa-alueelle.

Strategisen yleiskaavan mukaisen luonnonrauhan, virkistyskäytön ja hiljaisen alueen vaalimisen edellytyksenä ei ole aktiivinen maankäytön suunnittelu, johon valituksessa viitataan. Virkistyskäyttö perustuu jokaisen oikeuksiin ja kaavan mukaista luonnonrauhaa ja hiljaisuutta turvataan osaltaan luvanvaraisten toimintojen sijoituspaikkaharkinnalla.

Lempäälän kunta on hakenut omistamalleen kiinteistölle (418-424-3-119) METSO-ohjelman mukaista suojelua ja Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt

15.4.2025 päätöksen ko. kiinteistön luonnonsuojelualueen perustamisesta. Suojelualue sijoittuu Lempäälän koillisosaan noin 1,3 kilometrin etäisyydelle Destia Oy:n Hervannan kiviaineksen ottoalueesta luoteeseen ja lyhimmillään noin 230 metrin etäisyydelle ottoalueelle johtavasta Koipitaipaleentiestä. Lempäälän kunnan kaavoituspäällikkö on 19.11.2024 antanut lausunnon kiinteistön suojelemisesta. Lausunnossa on mm. todettu alueen suojelemisen toteuttavan osaltaan maankäytön tavoitteita ja yhdyskuntarakenteen laajentuessa olevan tärkeää suunnitelmallisesti huolehtia myös tulevaisuuden viheralueverkostosta sekä turvata tarvittavat ekologiset yhteydet ja edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Lisäksi on todettu alueen suojelun tukevan hyvin kuntastrategian, maakuntakaavan ja strategisen yleiskaavan tavoitteita. Strategisessa yleiskaavassa suojelualue sijoittuu luonnonrauhan ydinalueelle.

Koipitaipaleen alueen matkailu- ja retkeilypalvelut kehittyvät suojelualueiden lisäksi, erityisesti ottoalueesta pohjoiseen. Alueella on suuri retkeily- ja matkailupalvelujen kehittämisen paine. Kaavojen toteuttamista ja kehittämistä tehdään muillakin tavoilla kuin kaavoittamalla. Ennen kaavoitusta laaditaan erilaisia suunnitelmia ja selvityksiä. Koipitaipaleen alueella sijaitsee Lempäälän suurin laavu- ja nuotiopaikkojen alue. Alueella toimivat Vihreä polku ja Birgitan teatteri. Birgitan polku yhdistää nämä alueet muihin virkistys- ja laavualueisiin. Lisäksi alueelle on luvitettu luonnonmukainen partiolaisten leirintäalue. Alueelle on haettu ranta-asemakaavaa luonto- ja matkailupalveluille. Lempäälän Kehitys on laatinut matkailun yleissuunnitelman koko kunnan alueelle. Siinä yhteydessä on todettu Koipitaipaleen alueen tarvitsevan ennen mahdollisen luontomatkailukaavoituksen aloittamista erityisen Master Plan -suunnitelman koko alueen tavoitteiden kartoittamiseksi. Tarkemmissa suunnitelmissa ja kaavoissa otetaan huomioon Lempäälän strategisen yleiskaavan ohjausvaikutus.

Muiden toimijoiden luvat ja maakuntakaavamerkinnot

Destia Oy:n valituksessa vedotaan siihen, että maakuntakaavan mukaiselle MK-merkinnälle sijoittuu Destia Oy:n Hervannan ottoalueen lisäksi myös muiden toimijoiden kiviainestenottoalueita ja tuo esiin, että mikäli hylkäävää lupapäätöstä perustellaan maakunnallisilla tavoitteilla, luvanhakijoita tulee kohdella maakunnallisella tasolla yhdenvertaisesti ja objektiivisesti. Lempäälän ympäristönsuojeluviranomainen toteaa, että lupaharkinta tehdään aina tapauskohtaisesti ja kulloinkin voimassa olevan kaavatilanteen mukaan. Valituksessa esiin tuotuja maakuntakaavan MK-alueelle sijoittuvien kiviainestointojen lupatilannetta ei ole tarkasteltu tarkemmin siitä näkökulmasta onko luvat myönnetty ennen maakuntakaavan MK-merkinnän lainvoimaisuutta ja mikä on muiden alueiden yleiskaavallinen tilanne.

Valituksen mukaan päätöksessä on tehty virheellinen johtopäätös maakuntakaavan EOk-merkintöjen osalta, sillä hylkäävän päätöksen perusteluina ei voi olla se, että lupa-alueella ei ole maakuntakaavassa EOk-merkintää. Ympäristönsuojeluviranomainen viittaa edelleen viranomaislautakunnan lupapäätöksen perusteluihin ja toteaa, että päätöstä luvan hylkäämisestä ei ole perusteltu yksinomaan sillä, että alueella ei ole maakuntakaavan mukaista EOk-merkintää. Päätöksessä on tuotu esille, että maakuntakaava ei ole katsonut alueen olevan merkittävä kallioperän varojen kannalta, vaan nimenomaan merkittävä alueen luontoarvojen sekä ekosysteemipalvelujen kannalta.

Lempäälän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen esittää kohteliaimmin valituksen hylkäämistä perusteettomana ja viranomaislautakunnan asiassa antaman päätöksen pitämistä voimassa.

Liitteet: Destia Oy:n valitus maa-aines- ja ympäristölupapäätöksestä
Maa-aines- ja ympäristölupapäätös VIRLTK 23.4.2025 § 18

Oheisaineisto: Esittelyaineisto

Toimivalta: Lempäälän kunnan hallintosäännön 5 luvun 5 §:n mukaan yhdyskuntalautakunta toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena ja on toimivaltainen päättämään asiasta.

Lisätietoja: ympäristötarkastaja Stina Tiittala, puh. 040 133 7816, sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@lempaala.fi

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö

Päätösehdotus

Yhdyskuntalautakunta päättää antaa maa-aines- ja ympäristölupapäätöstä (VIRLTK 23.4.2025 § 18) koskevasta valituksesta edellä selostusosassa kohdassa "Ehdotus lausunnoksi" mukaisen lausunnon.

Päätös

Yhdyskuntalautakunta päätti antaa maa-aines- ja ympäristölupapäätöstä (VIRLTK 23.4.2025 § 18) koskevasta valituksesta edellä selostusosassa kohdassa "Ehdotus lausunnoksi" mukaisen lausunnon.

Merkittiin pöytäkirjaan, että tämä pykälä tarkistettiin kokouksessa.

Otteet

Vaasan hallinto-oikeus (vaasa.hao@oikeus.fi). Lausunnon toimittamisen yhteydessä ilmoitetaan asian diaarinro 706/2025.

Tiedoksi

ympäristötarkastaja Tiittala